

provincie **HOLLAND**
ZUID

Provinciale Staten

Lid Gedeputeerde Staten

F. (Floor) Vermeulen

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
7 september 2020

Ons kenmerk
PZH-2020-746773142
DOS-2019-0008364

Onderwerp

Aankondiging onderzoek naar financiële en beleidsvrije
ruimte van gemeenten in Zuid-Holland

Geachte Statenleden,

De financiële druk op gemeenten neemt toe. Steeds meer gemeenten luiden de noodklok over hun financiële situatie en de beperkte mogelijkheden die zij nog zien om daar verbetering in aan te brengen. Eerder hebben wij u geïnformeerd dat met name de structurele tekorten waarmee onze gemeenten worden geconfronteerd in het sociaal domein daar debet aan zijn. De financiële gevolgen van de Corona-crisis komen daar voor gemeenten nog eens bij. Recentelijk hebben Gedeputeerde Staten daarom een brief aan het kabinet verstuurd om onze zorgen hierover te uiten. Hierover bent u ook op 25 juni jl. geïnformeerd. Inmiddels hebben de minister van Binnenlandse Zaken en staatsecretaris van Financiën aangekondigd 777 miljoen euro aanvullend beschikbaar te maken voor een compensatiepakket coronacrisis voor medeoverheden. Dit is incidentele compensatie voor kosten gerelateerd aan coronamaatregelen maar nog geen oplossing voor een aantal structurele tekorten die vooral betrekking hebben op het sociale domein.

Bezoekadres

Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

De omvangrijke decentralisaties in het sociaal domein zorgen al sinds de invoering voor discussie over de mate waarin je als gemeente(raad) invloed kan uitoefenen op deze taken. Dit is inherent aan het uitvoeren van een medebewindstaak. Echter lijken nu jaren na de invoering van de decentralisaties in het sociaal domein zich enkele structurele knelpunten voor te doen. Met name wordt er gewezen op de knellende Rijkskaders en -regels, nog knellendere budgetten en uitvoering in regionale verbanden die bijsturing bemoeilijken. Tevens worden er door het Rijk steeds nieuwe en aanvullende kaders en regels meegegeven. Recente voorbeelden zijn de invoering van het WMO-abonnementstarief en het voorstel voor verplichte jeugdzorgregio's. Gemeenten komen in financiële problemen zonder de mogelijkheid daar zelf inhoudelijk (beleid) of financieel op te kunnen sturen. Gemeenten geven nu aan dat door de onvermijdelijke tekorten zij moeten gaan bezuinigen op lokale basisvoorzieningen. De nieuwe (medebewinds)taken gaan in dat geval dan ten koste van de lokale autonome kerntaken.

Naast de decentralisaties wordt er de laatste jaren ook steeds meer gevraagd en verwacht van gemeenten waar het gaat om de interbestuurlijke opgaven en transities. Denk bijvoorbeeld aan de energietransitie, klimaatadaptatie of circulaire economie. Om adequaat bij te kunnen dragen aan de diverse interbestuurlijke opgaven en transities is het noodzakelijk dat gemeenten hiervoor de (financiële) ruimte hebben.

De hierboven genoemde signalen en ontwikkelingen roepen de vraag op of gemeenten niet te veel worden beperkt in hun financiële en beleidsvrije ruimte. Dit kan dan namelijk op gespannen voet staan met het grondwettelijk uitgangspunt dat gemeenten een autonome bestuurslaag zijn en een 'open huishouding' hebben. Dit betekent dat naast de uitvoering van medebewindstaken, en uiteraard binnen de kaders van wet- en regelgeving, gemeenten zelf kunnen beslissen welke beleidsdoelstellingen zij nastreven, welke initiatieven zij daarvoor opstarten, en hoeveel geld zij daaraan uitgeven.

Vanuit onze rol als hoeder voor de kwaliteit van het openbaar bestuur en onze doelstelling van sterke gemeenten in Zuid-Holland wordt daarom gestart met een onderzoek om inzicht te krijgen in de feitelijke financiële en beleidsvrije ruimte van gemeenten. Deze resultaten worden vervolgens gebruikt om de meer fundamentele vraag te beantwoorden of er dus in voldoende mate nog sprake is van autonomie en een open huishouding. Deze resultaten kunnen ondersteunend zijn in het debat over de positie van gemeenten in ons stelsel, zowel financieel als interbestuurlijk.

Het onderzoek is naar verwachting begin 2021 afgerond. In het najaar wordt een eerste tussenproduct afgeleverd waarin meer wordt ingegaan op de financiële tekorten van de afgelopen jaren van gemeenten en wordt geprobeerd inzichtelijk te maken hoe deze zijn opgevangen.

Hopend u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

F. (Floor) Vermeulen